

בש"פ 2192/20 - וואפי אל צענא נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2192/20

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: וואפי אל צענא

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) במ"ת 71162-12-19 מיום 5.3.2020

תאריך הישיבה: כ"ט באדר התש"ף (25.3.2020)

בשם העורר: עו"ד אורי בן נתן

בשם המשיבה: עו"ד עמרי כהן

החלטה

1. ביום 30.12.2019 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין; הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק העונשין; וגניבת רכב לפי סעיף 413ב(א) לחוק זה. כעולה מכתב האישום, ביום 10.12.2019 פתח הנאשם את רכבו של המתלון (להלן: הרכב) באמצעות מפתח תואם, אותו השיג בדרך שאינה ידועה למשיבה. אל הרכב הייתה מחוברת אותה העת עגלה נגררת ועליה פסולת ברזל, כלי עבודה ובין היתר גם מכונת כביסה (להלן: הנגרר). העורר החל בנסיעה ברכב וזמן מה לאחר מכן אותר על ידי המתלון, שחיפש את רכבו. המתלון החל לעקוב אחרי הרכב והודיע למשטרה על מיקומו. בשלב מסוים הבחין העורר במתלון, והחל לברוח ממנו. במהלך הבריחה, פנה העורר לשביל עפר ואילו המתלון נותר לעמוד בכניסה לשביל. העורר ביצע

פניית פרסה, האיץ את מהירות נסיעתו והחל נוסע לעבר המתלונן שנאלץ לסטות ימינה על מנת להימנע מפגיעת הרכב. העורר המשיך בבריחה, החל לנסוע בכביש 40 ובהגיעו לצומת בני עייש ניידת משטרה שנסעה בעקבותיו כרזה לו לעצור. בשלב מסוים הסיט העורר את רכבו לעבר הניידת שנסעה לצידו וזו נאלצה לסטות כדי להימנע מהתנגשות. העורר המשיך בנסיעה מהירה בכביש, תוך שחפצים נופלים מהנגרר, ובעוד שהמשטרה מנסה לגרום לו לעצור, בין היתר, באמצעות חסימת צומת (ראו בהרחבה בכתב האישום). בהמשך, רב פקד סימן יחב (להלן: השוטר יחב) ביצע חסימה בצומת קסטינה באמצעות שתי ניידות וכלי רכב אזרחיים. עת הבחין העורר במחסום סטה שמאלה והחל לנסוע במהירות על אי התנועה. השוטר יחב רץ לעבר אי התנועה במטרה לסמן לעורר לעצור, אך משהעורר לא האט את מהירות נסיעתו, עבר השוטר יחב אל הנתיב הנגדי בכדי להימנע מפגיעה. בעודו חוצה את צומת קסטינה ירה השוטר יחב לעבר גלגלי הרכב אך לא פגע, והעורר המשיך בנסיעה. סמוך לאחר מכן, פנה העורר ימינה (במקום בו הפניה ימינה אסורה), ונסע נגד כיוון התנועה לעבר אזור התעשייה באר טוביה. במהלך הנסיעה נפלה מכונת הכביסה מהנגרר אל הכביש, וניידת משטרה נאלצה לסטות הצידה כדי לא להתנגש בה. העורר עצר את רכבו בכניסה למפעל, יצא מהרכב (שהמשיך להידרדר עד שהתנגש בשער המפעל) והחל להימלט רגלית. כעבור זמן קצר נתפס העורר בשטח מחסן המפעל.

יוער כבר עתה כי לטענת העורר (לפניי כמו גם לפני בית משפט קמא) במהלך מעצרו ולאחר מכן בחקירתו הופעלה נגדו אלימות משטרתית שהובילה לשבר ברגלו. כעולה מן החומר שלפניי, העורר התלונן ותלונתו נחקרת על ידי המחלקה לחקירות שוטרים.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים נגדו. בבקשה נטען כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לעורר וכי קמה עילת מעצר בעניינו, בין היתר נוכח התנהלותו במרדף. עוד נטען כי קיים יסוד סביר לחשש שאם ישוחרר ינסה לשבש הליכי חקירה ולהתחמק מן הדין; וכי לעורר רישום פלילי בגין עבירות פריצה לרכב וגניבת רכב בגין נדון בשנת 2017 בבית המשפט לנוער, בין היתר לשירות לתועלת הציבור (ללא הרשעה). בנסיבות אלו, צוין, אין חלופת מעצר שיכולה להבטיח את מטרות המעצר.

3. בדיון מיום 16.1.2020 הסכים בא כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ושל עילת מעצר ולבקשתו הופנה העורר להכנת תסקיר מעצר מטעם שירות המבחן. בתסקיר מעצר מיום 20.2.2020 (להלן: התסקיר או תסקיר שירות המבחן) צוין כי העורר בן 20, רווק, ויש לו 5 אחים. שירות המבחן עמד על הרקע המשפחתי של העורר, ובין היתר צוין כי אביו מרצה עונש מאסר בשל חובות למע"מ וכי אחיו מנהלים אורח חיים נורמטיבי ללא מעורבות בפלילים. העורר עצמו סיים 12 שנות לימוד וטרם המעצר עבד בעסק של אחיו. לדבריו, לפני שנתיים עבר תאונת עבודה ומאז מתקשה לתפקד והחל לצבור חובות. אשר לעברו הפלילי, שירות המבחן ציין כי מהגיליון הפלילי עולה כי לעורר תיק פלילי מהיותו נער, שעליו חלה התיישנות וכן תיק מב"ד (ממתין לבירור דין) בעבירה של פריצה לרכב בכוונה לגנוב, שבו לא הוגש כתב אישום. מהגיליון הפלילי התעבורתי עולה כי לחובת העורר 7 הרשעות קודמות בגין עבירות בטיחות ומהירות, שבגין נידון לקנסות, ושני תיקי מב"ד נוספים, שבהם לא הוגשו כתבי אישום. בתסקיר צוינה התרשמות שירות המבחן כי מדובר בצעיר בעל יכולות קוגניטיביות תקינות וכי חווית המעצר היא משום גורם מרתיע עבורו. עוד צוין כי העורר נוטה להיגררות והתחברות שולית, ובעל קווי אישיות ילדותיים וכי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק. אשר לחלופת המעצר המוצעת, שירות המבחן נפגש עם שלושת המפקחים שהוצעו – אמו של העורר, אחיו ובן דודו. המפקחים כולם תוארו על ידי שירות המבחן כגורמים אשר יכולים לשמש גורם סמכותי עבור העורר ולהציב לו גבולות. נוכח כל האמור, ובהינתן הסיכון הקיים בחשיפתו הממושכת של העורר לדפוסי עבריינות בכלא, המליץ שירות המבחן לשחרר את העורר.

לחלופת מעצר בבית הוריו ברהט. עוד הומלץ כי יוטל על העורר צו פיקוח מעצרים במסגרתו ישולב בקבוצה בשירות המבחן המיועדת לעצורי בית.

4. ביום 5.3.2020 נעתר בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) לבקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים. צוין כי ככלל, כאשר מדובר בנאשם נמלט מכוחות המשטרה תוך נהיגה פראית, יש להורות על מעצר עד תום ההליכים. במקרה דנן, כך נקבע, ניסו השוטרים לעצור את העורר במספר הזדמנויות והוא מצדו המשיך בנסיעה פראית ובמהירות מופרזת. עוד נקבע כי המסכת העובדתית המתוארת בכתב האישום מלמדת על אישיות העורר שלא נרתע מסיכון שלום הציבור וביטחונו כדי לממש מטרותיו. זאת, באופן המעיד על חשש ממשי כי אם ישוחרר קיים יסוד סביר כי ינסה לשבש הליכי משפט ולהתחמק מהדין. על רקע כל האמור ולאחר בחינת תסקיר שירות המבחן הגיע בית המשפט למסקנה שלא הובאו במקרה זה נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מהכלל המורה על מעצר עד תום ההליכים בעבירות מהסוג שמיוחס לעורר. עוד הוסיף בית המשפט כי עבירות מסוג זה מהוות במחוז הדרום "מכת אזור".

5. מכאן הערר שלפניי שבו נטען כי לא היה מקום לסטות מהמלצת שירות המבחן בעניינו של העורר. לדברי העורר, שגה בית משפט קמא שנתן משקל מכריע לחומרת העבירות המיוחסות לו. לטענתו, יש לתת משקל לכך שמדובר במי שאורח חיים עברייני אינו מושרש בו, לכך שהעורר זקוק לליווי ולהכוונה ולכך שחווית המעצר הרתיעה אותו. בהקשר זה הזכיר העורר את האלימות המשטרית שננקטה נגדו, לדבריו. עוד נטען כי היה על בית המשפט להתחשב בסיכון הקיים בהמשך חשיפתו של העורר לדפוסים עברייניים בכלא, ולנכונותו להיתרם מהליך טיפולי. העורר מדגיש כי לא הוטל דופי במפקחים שהוצעו – לא על ידי שירות המבחן ולא על ידי המשיבה – ואף מפנה לכך ששניים מהם שימשו מפקחים בהליך מעצר אחר. לבסוף, טוען העורר כי יש להתחשב גם בהשפעת מגפת הקורונה על הימשכות ההליך הצפוי בעניינו ותנאי המעצר בו הוא שוהה, כמצוות תקנה 1(5) לתקנות שעת חירום (דיוני מעצרים), התש"פ-2020 (להלן: תקנות שעת חירום מעצרים).

6. בדיון שהתקיים לפניי טען בא כוח המשיבה כי מדובר בתיק חמור ביותר בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה. השתלשלות העניינים העובדתית המתוארת בכתב האישום מדגישה את המסוכנות הנשקפת מהעורר ואת החשש שמתעורר במקרה דנן משיבוש הליכי משפט. עוד הודגש כי כעולה מהתסקיר העורר בעל נטייה להתחברות שולית, קווי אישיות ילדותיים וכי קיים סיכון להתנהגות עוברת חוק. לשיטת המדינה, עברו הפלילי והרשעותיו של העורר בעבירות תעבורה בשנים האחרונות ממחישות את המסוכנות הנשקפת ממנו.

7. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים מזה ומזה, הגעתי לכלל מסקנה שיש לקבל את הערר באופן חלקי ולהורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בבית הוריו, ובפיקוח המפקחים שעליהם המליץ שירות המבחן, כפי שיובא להלן. כפי שצינתי בעניין אלחמידי מהעת האחרונה (בש"פ 5159/19 אלחמידי' מדינת ישראל (6.8.2019) (להלן: עניין אלחמידי)), במקרים רבים נמצא כי מנאשמים בעבירות מן הסוג המיוחס לעורר נשקפת מסוכנות גבוהה שאין לה מענה בחלופת מעצר (ראו, בין היתר, בש"פ 8326/17 עודהנ' מדינת ישראל, פסקאות 4-5 (2.11.2017); בש"פ 5744/13 אבוקרנ' מדינת ישראל, פסקאות 7-8 (27.8.2013); בש"פ 3255/13 חרבנ' מדינת ישראל, פסקה 13 (20.5.2013); בש"פ 238/13 אימאמ' מדינת ישראל, פסקאות 35-36 (17.3.2013); בש"פ 7718/12 פסיסינ' מדינת ישראל, פסקה 6 (31.10.2012)). עם זאת, אין מדובר בכלל נעדר חריגים. יש לבחון אפוא כל מקרה לפי נסיבותיו ובכלל זאת, בין היתר, את העבירות שמיוחסות לנאשם ונסיבות ביצוען, את עברו הפלילי, את נתוניו האישיים וכן את היתכנותה הקונקרטית של חלופת מעצר. זאת, בהתאם לכלל הקבוע בסעיף 21(ב)(1) לחוקסדרהדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים).

שמורה כיבית משפט לא יורה על מעצר נאשם עד תום ההליכים אלא אם

"לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם,

פחותה" (באופן כללי ראוב"ש פ' 2397/14 אלעתיקה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (9.4.2014);

ובעבירות הדומות לעניינינו נראו עניין אלחמידי, פסקה 8; בש"פ 4033/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (18.6.2015);

בש"פ 3717/15 אבורמדאן נ' מדינת ישראל, פסקאות 11-12 (4.6.2015) (להלן: עניין אבורמדאן)).

8. עניינו של העורר מגלה שיקולים לכאן ולכאן. אכן, המעשים המיוחסים לעורר בכתב האישום והשתלשלות האירועים כפי שמתוארת בו הם חמורים. העורר לא שעה להוראות השוטרים שקראו לו לעצור ועקף מספר מחסומים משטריים ועבר כך מרחק בלתי מבוטל – כל זאת תוך נסיעה פראית ותוך שמהגגר נופלים רכיבים המסכנים את כוחות המשטרה ואת המשתמשים בכביש. לא זו אף זו, על פי כתב האישום, המשיך העורר במנוסתו גם לאחר שנורתה לעבר רכבו ירייה, ונעצר לבסוף לאחר מרדף רגלי. לצד זה יש להוסיף כי לחובת העורר הרשעות במספר עבירות תעבורה שבגינן נידון לקנסות. מהעורר נשקפת אפוא מסוכנות.

9. מנגד, יש לשקול את נתוני האישום של העורר, כפי שעולים מתסקיר שירות המבחן ובפרט את המלצתו של האחרון לשחרר את העורר לחלופת מעצר. העורר צעיר, סיים 12 שנות לימוד ועובר למעצרו עבד בעסק עצמאי של אחיו. שירות המבחן התרשם כי העורר הינו בעל נטייה להיגררות והתחברות שולית וכי קיים סיכון בחשיפתו הממושכת לדפוסי עבריינות בכלא. עוד עולה מהתסקיר כי משפחתו של העורר נתפסת בעיניו כרשת תמיכה מרכזית וכי הוא מבטא רצון להשתלב בהליך טיפולי. שירות המבחן נפגש עם שלושת המפקחים שהוצעו והתרשם כי כל אחד מהם יכול להוות עבור העורר גורם סמכותי ולהציב לו גבולות. כאמור מעלה, מטעמים אלה בא שירות המבחן בהמלצה לשחררו לחלופת מעצר בתנאים שצוינו.

10. בהינתן כל האמור, ובשים לב לנסיבות הפרטניות עליהן עמדתי ובכללן התרשמותו של שירות המבחן מהמפקחים המוצעים, איני סבור כי יש במסוכנות הנשקפת מהמעשים המיוחסים לעורר כדי לשלול את היתכנותה של חלופת מעצר או את מעצרו בפיקוח אלקטרוני (ראו עניין אלחמידי, פסקה 11; עניין אבורמדאן, פסקה 12). דברים אלו מקבלים משנה תוקף בהינתן השפעתה המרתיעה של תקופת המעצר בה שהה עד כה העורר, כפי שעולה גם מדברי בא כוחו לפניי ומהתסקיר שנערך בעניינו, שבו תוארה חווית המעצר כ"משבר" עבור העורר (ראו והשוו: בש"פ 5118/19 אשכנזי נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (15.8.2019); עניין אלחמידי, פסקה 11; בש"פ 3171/13 אדינייב נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (9.5.2013)). זאת, אף מבלי להידרש לטענות בא כוחו של העורר ביחס לאלימות המשטרית הנטענת, שכפי שצוין בית משפט קמא, דיין להיבחן במסגרת הליך אחר (השוו בהקשר זה: בש"פ 2681/12 אדרס נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (29.4.2012); בש"פ 8921/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ט (2.12.2011)).

11. על רקע שיקולים אלה כולם, ובלא שיהיה צורך להידרש בנסיבות אלו גם לשיקול שעניינו התפשטות מגפת הקורונה שהעלה בא כוח העורר בהתייחסו לתקנה 1(5) לתקנות שעת חירום מעצרים, נראה כי מעצר בפיקוח אלקטרוני יוכל בנסיבות לנטרל את הסיכון הנשקף מהעורר. אני מקבל אפוא את הערר באופן חלקי ומורה (בכפוף לסייגים שלהלן) כי העורר ישהה במעצר בפיקוח אלקטרוני בבית הוריו ברהט, בפיקוח המפקחים שנמצאו מתאימים לכך על ידי שירות המבחן (כך שבכל העת לפחות אחד מבין שלושת המפקחים ישהה עם העורר). על כן, אני מורה על השבת עניינו של העורר לבית המשפט המחוזי לצורך קבלת דיווח מאת מנהל הפיקוח האלקטרוני כאמור בסעיף 22ב(ג) לחוק המעצרים בדבר האפשרות כי העורר ישהה בפיקוח אלקטרוני בבית הוריו, בפיקוח אמו, אחיו ובן דודו שנמצאו כאמור מתאימים למשימת הפיקוח. אם יימצא כי ניתן להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני כאמור,

אני מורה כי ייעשה כן בכפוף לחתימת העורר על התחייבות עצמית בסך של 35,000 ש"ח; להפקדת סכום של 25,000 ש"ח במזומן או בערבות בנקאית; ולכך שכל אחד מהמפקחים יפקיד ערבות צד ג' בסך 30,000 ש"ח. בנוסף, ככל שייקבע שיש היתכנות למעצר בפיקוח אלקטרוני, יינתן צו פיקוח מעצר למשך 6 חודשים. עוד יבחן בית המשפט המחוזי אם ניתן בעת הנוכחית והמגבלות הנוהגות בה, ליישם את המלצת שירות המבחן הנוגעת לשילוב העורר בקבוצה המיועדת לעצורי בית ורשאי הוא לקבל תסקיר משלים לשם כך, ככל שיראה בכך צורך.

עד להחלטה משלימה כאמור יישאר העורר במעצר מאחורי סורג ובריח והנחתי היא כי הבדיקה תושלם במהירות הראויה, בשים לב לאמור בהחלטתי זו.

הערר מתקבל חלקית אפוא, כמפורט בפסקה 11 לעיל.

ניתנה היום, ב' בניסן ה'תש"ף (27.3.2020).

ש ו פ ט
